

Ο Φονέας και ο φονιάς

Στην πλατεία Ομονοίας, εκείνη την παλιά, τη στρογγυλή, με το σιντριβάνι του Ζογγολόπουλου στη μέση, τα φορτηγά του πρακτορείου πέταγαν στο πεζοδρόμιο τα βουβά, γεμάτα ζωές δέματα των εφημερίδων και η ήσυχη μυρωδιά της μελάνης απλωνόταν ύπουλα παντού. Λούφαζαν τα γεγονότα πριν οι εφημεριδοπώλες, συντηρώντας την παράδοση του ντελάλη, τα σκορπίσουν στον αέρα. Δυο λέξεις κυριαρχούσαν: Φονέας και φονιάς. Η *Αγγελή* μίλαγε για πολιτικό έγκλημα, ενώ η *Ακρόπολις* για έγκλημα τιμής.

Ο Φονέας ήταν ο Φωστήρας, ο αποκαλούμενος και Φονέας των Γιγάντων. Ο Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Φωστήρ ιδρύθηκε το 1926 από μια ομάδα νεαρών προσφύγων στην περιοχή των Νέων Σφαγείων, εκεί όπου είχε χτίσει τα σφαγεία της πόλης ο δήμαρχος της Αθήνας Σπύρος Μερκούρης. Στις σκόρπιες γύρω από τις γραμμές του τρένου, λασπωμένες προσφυγικές παράγκες το αυτοκρατορικό παρελθόν της φτώχειας κάτι έψαχνε στις ύπουλες διαδρο-

μές της μπάλας και έκανε όνειρα. Χρώματα της ομάδας έγιναν το κίτρινο και το μαύρο, τα χρώματα του Βυζαντίου, και σήμα της ο φοίνικας που ξαναγεννιέται μέσα από τις στάχτες του. Αλλά συχνά η ιστορία έχει την ίδια κατάληξη με την ειρωνεία. Ο φοίνικας, ως σύμβολο της Χούντας, αφαιρέθηκε μετά τη μεταπολίτευση από τη φανέλα της ομάδας, που ήταν το καμάρι μιας μάλλον αριστερής συνοικίας, και στη θέση του μπήκε ένα κεφαλαίο φι.

Γρήγορα ο Φωστήρας, που στην αρχή δεν είχε ούτε διοίκηση, καθώς τον διοικούσαν οι ίδιοι οι ποδοσφαιριστές, έγινε ένας μικρός ήρωας της μυθολογίας του ποδοσφαίρου, όταν μεταπολεμικά ανέβηκε σε τρία χρόνια τρεις κατηγορίες· και εκεί, στην Α΄ Αθηνών, κέρδισε τον τίτλο του Φονέα των Γιγάντων νικώντας όλους τους μεγάλους. Έτσι παραμένει γνωστός μέχρι σήμερα: Φωστήρας, ο Φονέας των Γιγάντων. Διότι, αν όλα γίνονται στο ποδόσφαιρο, τότε όλα μπορούν να γίνουν και στη ζωή.

Ο φονιάς ήταν ο Λάκης ο Τίποτας, Βασίλειος Κουμεντάκος στο όνομα. Μαλλί πυκνό, τσαλακωμένο, μάτια μικρά, γεμάτα φόβο και θυμό, μια πιθαμή άντρας, μουντζουρωμένη φωτογραφία στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας. Κάτοικος Σφαγείων κι αυτός. Τη μάνα του δεν πρόλαβε να τη γνωρίσει. Πέθανε και τον άφησε οκταμηνίτικο μωρό στην τύχη του, που είχε το σχήμα των βυζιών μιας γειτόνισσας, της κυρα-Δέσποινας, δέκα ημερών λεχώνας. Το όνομά της δεν άκουσε ποτέ τον πατέρα του να το λέει και για χρόνια δεν το ήξερε. Από τον πατέρα του κράτησε μόνο τη μυρωδιά,

αυτή των σφαγμένων ζώων ανακατεμένη με κρασί, σκόρδο και βρισιές – πολλές βρισιές, καθώς αυτός ήταν ο μόνος τρόπος που γνώριζε για να μεγαλώσει ένα παιδί. Επέζησε αλλά δεν έζησε, καθώς μεγάλωνε μόνος και καχεκτικός, μαζί με τον νέο προσφυγικό συνοικισμό. Ένας κόσμος χωριστά τα Σφαγεία, και μέσα σε αυτόν ο δικός του μικρός κόσμος, η πλίνθινη καλύβα στα Μανιάτικα, οι γραμμές του τρένου, το ποτάμι με τα βατραχάκια, παιδικό του παιχνίδι, και το γήπεδο. Το παλιό γήπεδο του Φωστήρα, εκεί όπου αργότερα χτίστηκαν οι φαρμακαποθήκες, μεγάλωνε τον κόσμο του τις Κυριακές.

Παιδί για όλες τις δουλειές και για όλες τις κλοτσιές, ένα τίποτα, που έγινε το παρατσούκλι του, κι έτσι, ως Λάκης ο Τίποτας, διέσχισε όλη την προπολεμική φτώχεια και ιστορία. Μοναδική μνήμη της ανύπαρκτης παιδικής του ηλικίας μια φωτογραφία σε μια εφημερίδα: αυτός μια σταλιά μουντζούρα ανάμεσα στα σπαρμένα με σανό χωράφια, με τον Ελευθέριο Βενιζέλο όρθιο δίπλα στις γραμμές του τρένου να υπόσχεται στους πάντα πιστούς σε αυτόν πρόσφυγες σπίτια και οικόπεδα.

Μια Κυριακή μεσημέρι με έναν ξελιγωμένο ήλιο ένας παγωμένος αέρας ερχόταν από μακριά, από τον Βαρδάρη, σκαρφάλωνε στη χιονισμένη Πάρνηθα, μπερδεύοταν στη χτισμένη Αθήνα, μα στις γραμμές του τρένου έβρισκε ένα άνοιγμα και ξεχνόταν σφυρίζοντας. Στο γήπεδο αυτοί με τις κιτρινόμαυρες φανέλες ήταν ο Φωστήρας και οι άλλοι, με τις μπλε και άσπρες, λεπτές, οριζόντιες ρίγες, ήταν ο Ατρό-

μητος από το Περιστέρι. Στο ημίχρονο ο Φωστήρας, με ένα γκολ του Χαλβά και ένα του Βαφειάδη, προηγούνταν μόλις 2-0, αφού ο Μπρομπόνας, ένας μελαψός μπετατζής, τερματοφύλακας του Ατρομήτου, έπιασε το πέναλτι του Αξαρλή. Όλοι ήταν χαρούμενοι, μα πιο πολύ από όλους ο Λάκης, γιατί η χαρά είναι αυτοδίδακτη και λίγες σταφίδες με στραγάλια, από εκείνα τα αφράτα που έβγαλε από την τσέπη του και τον κέρασε ο κύριος Τάσος, ο μπακάλης, ήταν αρκετά.

Όμως στο δεύτερο ημίχρονο ένας που τον φώναζαν Κοντοβάγγελο – κοντός, λεπτός, με πυκνό μαλλί χτενισμένο πίσω (λες και έβλεπε ο Λάκης τον εαυτό του μεγάλο) – τα χάλασε όλα· πρώτα όταν με ένα ξαφνικό ξερό σουτ αιφνίδιασε τον τερματοφύλακα του Φωστήρα Λαλονικόλα, και ύστερα, ένα λεπτό προτού τελειώσει το παιχνίδι, όταν χώθηκε ανάμεσα στην αντίπαλη άμυνα και με ένα μυτάκι χάρισε τη νίκη στον Ατρόμητο. Είχε προηγηθεί βέβαια η ισοφάριση από ένα πέναλτι που χτύπησε ένας βαρύς με караφλίτσα, που τον φώναζαν Χαρίκο. Σε μια γωνιά καμιά πενηνταριά Περιστεριώτες πανηγύριζαν, κάποιοι παρεξηγήθηκαν, έπεσαν μερικές σπρωξιές και κάποιες μπουνιές, αλλά οι ψυχραιμότεροι τους χώρισαν. Γιατί τίποτα δεν είναι καινούργιο – διαφορετικό ίσως ναί – ακόμα και οι καβγάδες των γηπέδων. Το γκολ άλλαξε και τη διάθεση του κόσμου, τη χαρούμενη ατμόσφαιρα διαδέχτηκαν η γκρίνια και τα νεύρα.

Όλοι στο τέλος φύγανε σκυθρωποί, και έμεινε πάνω στις γραμμές του τρένου, καθώς το σκοτάδι έπεφτε αδυσώπητο, να βαδίζει σαν τρελό παράπονο μόνο ένα μικρό αγόρι με

ένα παλιό, μπαλωμένο αντρικό σακάκι, που το τύλιγε σαν παλτό: ο Λάκης, με μια ανεξήγητη στενοχώρια στο στήθος του, σαν τα φουσκωμένα νερά στο ρέμα της Χαμοστέρνας, που πήγαινε να πει ότι είχε γίνει Φωστήρας, κι ας μην το καταλάβαινε.

Από τότε και κάθε Κυριακή ήταν πάντα εκεί, στο γήπεδο, με κρύο και με ζέστη, αλλά και μετά το τέλος του αγώνα ανάμεσα στο πλήθος μπροστά στις παράγκες, όπου περίμεναν οι γυναίκες με χειροκροτήματα όταν ο Φωστήρας κέρδιζε. Και τότε ο Λάκης ο Τίποτας ήταν κάτι. Ήταν κι αυτός Φωστήρας, ο Φονέας των Γιγάντων, το καμάρι των Σφαγείων.

Ένα καλαμπούρι στο καφενείο, χταπόδι μέσα του, τον βασάνιζε νύχτα και μέρα. Θα τον παίρνανε φαντάρo; Άφησε μουστάκι. Το μουστάκι μπορεί να σε κάνει άντρα, αλλά το 1,52, λέγανε, σε κάνει φαντάρo· μια απορία που δεν λύθηκε ποτέ, γιατί τον πρόλαβε ο πόλεμος.

Στην Κατοχή για να τη βγάλεις με κάποιους έπρεπε να πας. Αυτός διάλεξε το παντοπωλείο του κυρίου Τάσου «Εδώδιμα-Αποικιακά». Παιδί για θελήματα. Γεύσεις και μυρωδιές που έπνιγαν κάτι ξεχασμένες ιστορίες, για το πώς φτιάχτηκε ο Τάσος με τη διανομή των κτημάτων του Βενιζέλου, τότε που δεν ήξερε κανείς τι υπέγραφε και τι έπαιρνε. Αλλά στο υπόγειο του μπακάλικου λούφαζε και το ΕΑΜ, και επιτέλους ο Λάκης ήταν πάλι κάτι – γιατί το τίποτα ήταν χρήσιμο τις νύχτες, καθώς κουβαλούσε τυπωμένα χαρτιά με γράμματα που δεν ήξερε να διαβάσει και άφηγε πινέλα με μπογιές δί-

πλα σε μάντρες που το πρωί τις έβρισκε μπογιατισμένες με τρία μεγάλα, κατακόκκινα γράμματα. Καμάρωνε σαν να τα είχε γράψει αυτός.

Με κλοτσιές και με σφαλιάρες μεγάλωσε ο Λάκης, αλλά στην αποθήκη του κυρίου Απόστολου, που ήταν με τους άλλους, με τα Τάγματα, δεν άντεξε και, όταν του κόλλησε το Λούγκερ στο κεφάλι, τους έδωσε όλους όσους ήξερε και είπε όσα γνώριζε. Το «Μείνε, μαλακισμένο, μαζί μας, γιατί τώρα τα κομμούνια θα σε φάνε» ήταν μαζί διαταγή και ανάγκη. Έναν μόνο δεν έδωσε, τον κύριο Τάσο· αυτόν και εκείνο το γεμάτο μυστικά τσουβάλι με τα ρεβίθια, που δεν έπρεπε να το ανοίξει ποτέ κανένας.

Στα Δεκεμβριανά χάθηκε, κανείς δεν ρώτησε, και ποιος να ρωτήσει, μέχρι που ξαφνικά ένα μεσημέρι μπήκε κουστουμαρισμένος, με μια μπερέτα περασμένη στη μέση, παρέα με δυο χωροφύλακες στην ταβέρνα του Καρβουνιάρη. Κάθισαν στη γωνιά δίπλα στα βαρέλια με το κρασί, κάτω από την κορνίζα με το «ο πωλών τοις μετρητοίς και ο πωλών επί πιστώσει», φάγανε, ήπιανε και φύγανε χωρίς να πληρώσουν. Μεταπολεμικά η Ελλάδα, πρώτη θέση στις γειτονίες του Ψυχρού Πολέμου, βύζαινε μίσος, κι αυτό λαίμαργο, έγδερνε τους ανθρώπους. Τρόπος να ζεις το αίμα.

Ένα μεσημέρι στις φυλακές Αβέρωφ, κοντά στην πύλη, όρθιος με χειροπέδες στα χέρια, ο Ευάγγελος Χατζόπουλος, κάτοικος Περιστερίου, κοντός, γλομός, αξύριστος, καταδικασμένος σε θάνατο με τον νόμο 509, περίμενε για τη μεταγωγή του στην Αίγινα. Δίπλα οι χωροφύλακες που τον συ-

νόδευαν καλαμπούριζαν με έναν κοντό, κουστουμαρισμένο, που είχε μια μπερέτα περασμένη στη μέση και τον κοίταζε επίμονα. Κάποια στιγμή τον πλησίασε.

«Είσαι ο Κοντοβάγγελος;»

Ο κρατούμενος τον κοίταξε περιέργως.

«Ναι. Εσύ ποιος είσαι;»

Αντί για απάντηση ο άλλος έβγαλε ένα τσιγάρο, το άναψε, του το έβαλε στο στόμα, γύρισε και έφυγε αμίλητος. Πέτρινα χρόνια, ασοβάτιστα, ρωγμές γεμάτα.

Ο Λάκης δεν ήταν πρόσφυγας, ούτε φυσικά και ανάπηρος πολέμου, αλλά ως γνήσιος εθνικόφρων βρέθηκε με σπίτι και περίπτερο. Τον καιρό εκείνο, που τα περίπτερα λίγο πολύ λειτουργούσαν ως παραρτήματα της τοπικής Ασφάλειας (ποιος διαβάζει τι και τι σχολιάζει), ο Βασίλειος Κουμεντάκος, γνωστός στα Σφαγεία ως Λάκης ο Τίποτας, κέρδισε ακόμα ένα παρατσούκλι, Λάκης ο Καρφής. Έτσι σιγά σιγά, από ένστικτο αυτοσυντήρησης, οι περισσότεροι αγόραζαν την *Αυγή* από μακρινά περίπτερα, και μόνο αυτός, ο Σωτήρης, ο γιος του μπακάλη, του κυρίου Τάσου, που τώρα σήκωνε πολυκατοικίες στους Αμπελόκηπους, χτύπαγε το δίφραγκο στο γυάλινο πιατάκι προστακτικά, με θράσος: «Την *Αυγή!*».

Πήρε και μια μοτοσικλέτα από εκείνες τις παλιές, με το καλάθι στο πλάι. Βρήκε άκρη και με τις ρίζες του: χωρίον η Στρούζα, εξελληνισμένη πια σε Ριζοσπηλιά με εγκύκλιο του Μεταξά. Εκεί στο πανηγύρι του Αϊ-Λια, την ημέρα της γιορτής της, είδε και τη Λίτσα (βαπτισμένη Ιουλία, σύμφω-

να με την απαίτηση του νονού, ενός θείου από την Αθήνα, που ποιος ανικανοποίητος έρωτας άραγε του έτρωγε τα σωθικά;). Αλλά στον κόσμο των βουνών το Ιουλία δεν μπορούσε παρά να είναι το θηλυκό του Ηλίας. Άσπρα κρέατα, καθαρά, και εκείνη η γραμμή του στήθους της, που την ώρα του χορού ξέφευγε πάνω από το τελευταίο ξεκούμπωτο κουμπί στο κλαρωτό, καλό της φουστάνι και τον βασάνιζε όλη τη νύχτα. Την επόμενη μέρα το πρωί στο καφενείο του χωριού τα κουβέντιασε με τον πατέρα της, τη ζήτησε, την πήρε. Στην Αθήνα ξεκίναγε η μεγάλη δίκη των στελεχών και «συνοδοιπόρων» του ΚΚΕ. Συναντήθηκαν πρώτη φορά έναν μήνα αργότερα, ανήμερα της Παναγίας, στα σκαλιά της εκκλησίας και δεν ξανασυναντήθηκαν ουσιαστικά ποτέ.

Η σκληρή δεκαετία του '60 άρχισε με μια ανεμοθύελλα που σάρωσε το λεκανοπέδιο. Τον Μάρτιο η μεγάλη απεργία στον Τύπο εξαφάνισε τις αθηναϊκές εφημερίδες από τα περίπτερα, αλλά ήταν ξανά εκεί κρεμασμένες στις αρχές του Απριλίου, μία εβδομάδα πριν από το Πάσχα, όταν στη Βουλή οι βουλευτές της ΕΡΕ ήρθαν στα χέρια με αυτούς της ΕΔΑ, αφορμή για να ξεκινήσουν, όπως κάθε μέρα, οι κουβέντες για τα πολιτικά. Τότε αρπάχτηκε για πρώτη φορά με τον Σωτήρη ο Λάκης. «Δεν έχει *Αυγή*, ρε, τελείωσε». Από τότε και κάθε πρωί – δεν μπορεί, από άλλο πηλό θα είναι φτιαγμένο το μυαλό των ανθρώπων – ο Σωτήρης ζήτηγε την *Αυγή* και ο Λάκης τού έλεγε «Τελείωσε».

Στην πρώτη επέτειο του γάμου τους, ξαπλωμένοι κάτω

από ένα πεύκο χάζευαν, αυτός τα βυζιά της και αυτή τη θάλασσα με τους γλάρους, που πετούσαν για να συναντήσουν μέσα στη ζεστή άχνα της ατμόσφαιρας αυτούς που δραπέτευαν με τη δωρική φωνή του Πάνου Γαβαλά μέσα από το παλιό, βραχνιασμένο τζουκ μποξ της γειτονικής ταβέρνας. *Μες στα καιάρτια πετούνε οι γλάροι...* Στην Κύπρο χιλιάδες κόσμος στους δρόμους πανηγύριζε την ανεξαρτησία. Μα η τραγωδία δεν επείγει, ξέρει να περιμένει μέχρι να τελειώσει το εφημέρο, αλλά αυτό δεν το ήξεραν ούτε οι Κύπριοι ούτε και ο Λάκης. Τον Σεπτέμβριο ο Φωστήρας θα έπαιξε επιτέλους στην Α΄ Εθνική, όμως δεν είχε δικό του γήπεδο.

Μπήκε το φθινόπωρο, που σιγά σιγά μεταμορφωνόταν σε χειμώνα, και ο Φωστήρας έχασε 7-1 στο Φάληρο από τον Ολυμπιακό. Στο Τριανόν η επίσημη πρώτη αθηναϊκή προβολή, παρουσία του πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή, της βραβευμένης στις Κάννες ταινίας *Ποτέ την Κυριακή*, με τη Μελίνα Μερκούρη, έφερε στη χώρα κάτι από Ευρώπη, αλλά λίγες ημέρες αργότερα, την Πέμπτη 1 Δεκεμβρίου, η οδός Αγησιλάου δίπλα στο κτίριο του ΙΚΑ γέμισε φωτιές, δακρυγόνα και οδοφράγματα. Για ώρες οι οικοδόμοι συγκρούονταν με την αστυνομία, για «νέα Δεκεμβριανά» γράφανε οι εφημερίδες, γεμάτες εικόνες με σπασμένα κεφάλια. Σε μια μάλιστα ξεχώριζε η φωτογραφία του περιβόητου αρχηγού της αστυνομίας Ρακιντζή με κράνος και αντιασφυξιογόνο μάσκα.

Χειμώνας έξω σκληρός, και όσο μικραίνανε οι μέρες τόσο

μεγάλωνε μια καλοκαιρινή στεναχώρια διαρκείας μέσα του, γιατί η αμφιβολία μοιάζει με το χιονόνερο, σε διαποτίζει ολόκληρο αργά και βασανιστικά.

Εκείνο το μεσημέρι, το προηγούμενο καλοκαίρι, ήταν φωτιά. Η άσφαλτος στην Πειραιώς έκαιγε, το βρεγμένο χώμα άχνιζε και στην ντυμένη με τις απογευματινές εφημερίδες, μελαγχολική ορθοστασία του περιπτερού κιτρινίζαν οι ειδήσεις μαζί με το χαρτί. Μέσα στην καφέ δερμάτινη θήκη του το τρανζίστορ, μάρκα Φίλιπς, λαμπάδιαζε από τους λαϊκούς καμηούς των τραγουδιών. Τα δημοφιλή μεσημεριάτικα μπουζούκια τελείωσαν με ένα τραγούδι του Καλδάρου: *Στα μάτια του αλλουνού / κανείς δεν είν' για μένα το ορφανοπούλι του ουρανού*. Σε λίγο θα άρχιζε η εκπομπή «Η ώρα της γυναίκας» με την κυρία Μίνα. Αποχαυνωμένος από τη ζέστη, με ένα βρεγμένο μαντίλι στον λαιμό και με τα αποφάγια του τραγουδιού να κατακυλάνε λυπημένα μέσα του, ο Λάκης δεν γύρισε τη βελόνα στα δημοτικά.

«Σήμερα θα αρχίσουμε με ένα γράμμα που μας έστειλε μια φίλη μας από τον Ταύρο, που δεν θέλει να πούμε το όνομά της και υπογράφει ως Θλιμμένη Ανεμώνη: “Είμαι είκοσι χρονών. Πριν δυο χρόνια με παντρεύτηκε με έναν άνδρα μεγαλύτερό μου δεκαεπτά χρόνια. Εγώ είμαι τύπος ευαίσθητος, ρομαντικός. Εκείνος είναι απότομος και σκουντούφλης, δεν έχει καθόλου τρόπους πάνω του, ακόμα και στην πράξη με κάνει και πονάω. Δεν με φίλησε ποτέ, δεν με χάιδεψε ποτέ. Όλα αυτά, λέει, είναι περιττά. Πριν από λίγο καιρό γνώρισα έναν νέο που είναι τρυφερός. Η καρδιά μου

τρυπήθηκε από τα βέλη του. Μαζί του ένιωσα τον έρωτα. Αγαπιόμαστε... Τι να κάνω;».

Μπασταρδεμένος μήνας ο Μάρτιος, σαν να ανακατεύεις σε ένα φλιτζάνι την άνοιξη με τον χειμώνα, ξεχειλίζει ο καιρός, δεν ξέρεις τι σου ξημερώνει. Πάντως αυτός του '61 μπήκε με κρύο και αέρα. Την Κυριακή αργά το απόγευμα το σκοτάδι έπαιρνε στο κυνήγι το φως του ήλιου και οι ουρές μεγάλωναν έξω από τους κινηματογράφους, που εδώ και τρεις μήνες έπαιζαν το ίδιο έργο, την *Αλίκη στο ναυτικό*. Την ίδια ώρα στο γήπεδο της Ριζούπολης, λίγο πριν από τη λήξη, ο Λάκης κολλημένος στα κάγκελα έδινε κουράγιο στον δεκαοκτάχρονο Γιωργάκη, που δούλευε στα καμίνια του Γκούμα και τώρα, ύστερα από μια κλοτσιά, έτριβε με κατεβασμένες κάλτσες το καλάμι του. Δυο λεπτά αργότερα ο Γιωργάκης, δηλαδή ο Βεντούρης, ο έξω δεξιά του Φονέα, σεντράρει και ο Γεωργαλάς στέλνει την μπάλα στα δίχτυα. Απόλλων-Φωστήρ 2-2. Βούρκωσε ο Λάκης, ένα κουβάρι μπροστά του τα παιδιά με τις κιτρινόμαυρες φανέλες μέσα στο γήπεδο. Ήταν μια γνήσια Κυριακή.

Η καινούργια εβδομάδα κύλαγε αργά και όλη η γειτονιά ζέσταινε στον κόρφο της την ελπίδα. Πιο θορυβώδη, τα καπνισμένα καφενεία ζητούσαν εκδίκηση για την ντροπή του πρώτου γύρου. Την Κυριακή στο γήπεδο του Πανωνίου ο Φωστήρας θα υποδεχόταν τον Ολυμπιακό. Μεσοβδόμαδα ο Ολυμπιακός νίκησε σε φιλικό αγώνα την Εθνική Αιθιοπίας 2-1 και ο Φωστήρας απέκλεισε σε αγώνα για το

Κύπελλο το Αιγάλεω νικώντας 1-0 με γκολ του Λιόλιου.

Το βράδυ της Παρασκευής ο Λάκης κουστομαρισμένος έλαμπε στα εγκαίνια του επί της οδού Μακεδονίας κρεοπωλείου «Ο Φωστήρ» λες και ήταν δικό του. Αλλά το ίδιο έκανε, αφού ιδιοκτήτης ήταν ο σέντερ φορ του Φωστήρα Γιώργος Δεϊμέζης με συνέταιρο τον σέντερ μπακ Λιόλιο. Γύρισε στο σπίτι με μια συκωταριά, που η μονίμως αφηρημένη Λίτσα την ξέχασε όλο το βράδυ έξω από το ψυγείο. Το συκώτι όχι τόσο, αλλά το πλεμόνι είναι άτιμο πράγμα, χαλάει. Πάντως όλα τηγανίστηκαν νωρίς την Κυριακή, φάγανε (δηλαδή ο Λάκης έφαγε, αφού η Λίτσα εκτός από αφηρημένη τελευταία ήταν και ανόρεχτη), ξυρίστηκε, έβαλε το κουστούμι του και τη λεπτή γραβάτα, καβάλησε τη μοτοσυκλέτα και έφυγε παρέα με τον θόρυβό της για το γήπεδο.

Στο γήπεδο δεν έπεφτε καρφίτσα. Ο Λάκης στην αγαπημένη του θέση, στα κάγκελα, από την αριστερή μεριά του γηπέδου αυτή τη φορά, ένωσε τις πρώτες ενοχλήσεις στο στομάχι. Στο 22ο λεπτό, από σέντρα του εικοσιεξάχρονου Γεωργαλά, που δούλευε εντεράς στα σφαγεία, η κεφαλιά του Αϊδινιώτη βρήκε το γόνατο του Καμπόλη και κατέληξε στα δίχτυα του Σάββα Θεοδωρίδη. Γκολ! Φωστήρ-Ολυμπιακός 1-0. Στο ημίχρονο ο Λάκης ήταν αδύνατον να σταθεί όρθιος. Με κόπο έφτασε στη μοτοσυκλέτα, στον δρόμο ξέρασε, κάπως συνήλθε, άντεξε και έφτασε μέχρι το σπίτι.

Με το κορμί της μοτοσυκλέτας ζεστό ακόμα κάτω από τα σκέλια του και τη μυρωδιά της βενζίνης στα ρουθούνια του, τον είδε στην είσοδο της προσφυγικής πολυκατοικίας

να φτιάχνει τα μαλλιά και τα ρούχα του με τις χαρακτηριστικές κινήσεις αυτού που μόλις έχει ντυθεί. Σακατεμένος μέσα του, κουβάλησε δυο ορόφους σκάλες την αμφιβολία του, που έγινε βεβαιότητα στην κρεβατοκάμαρα, μπροστά στον αποχαινωμένο από την ηδονή ύπνο της Λίτσας. Στο κάτασπρο, γυμνό κορμί της, ένα με τα άσπρα σεντόνια, έδιναν σχήμα τα μαύρα της μαλλιά και το τρίχωμα του αιδοίου της. Και εκεί, ανάμεσα στις μαύρες, γυαλιστερές τρίχες και τα σκέλια της, το σπέρμα του άλλου – λάβα που πέτρωνε.

Στην ερημιά της κουζίνας το βουβό κλάμα του δεν μπόρεσε να γίνει λυγμός, όπως και το σουτ του Δεϊμέζη δεν μπόρεσε να γίνει γκολ. «Φανταστική απόκρουση του αϊλουρου Σάββα Θεοδωρίδη», ούρλιαζε το ραδιόφωνο του διπλανού διαμερίσματος. Σηκώθηκε, έπλυνε τα μούτρα του – εκείνη την εποχή οι άντρες δεν κλαίγανε – πήρε την μπερέτα από το κουτί, καβάλησε τη μοτοσικλέτα και πήγε να βρει τη μοίρα του. Στο ραδιόφωνο η μπάσα φωνή του εκφωνητή υπενθύμιζε ότι η μετάδοση του αγώνα ήταν μια προσφορά από τα ξυραφάκια Άστορ.

Πιο κάτω, στο καφενείο του Νικολαδού, οι τοίχοι είχαν το χρώμα της νικοτίνης, τα πούλια από το τάβλι θορυβούσαν ασύστολα και το ραδιόφωνο μετέδιδε τον αγώνα στη διαπασών, χωρίς όμως να ενοχλεί τη στρατηγική της πρέφας στη γωνία. Βλοσυρός σαν θάνατος μπήκε μέσα ο Λάκης – τα πάθη της ψυχής είναι πιο δυνατά από αυτά του κορμιού – πλησίασε την παρέα της πρέφας και ζήτησε από τον Σωτήρη να βγουν έξω να λογαριαστούνε. Το «Άντε γα-

μήσου, ρε Τίποτα» του υπενθύμισε αυτό που ήταν πια ξανά, ένα τίποτα. Έβγαλε τον σουγιά και τον έσφαξε, αυτός, ένα ανθρωπάκι, τον Σωτήρη, δυο μέτρα παλικάρι. Την πρώτη μαχαιριά τού την έχωσε χαμηλά, στα νεφρά, εκεί όπου κυκλοφορεί πολύ αίμα· κάτι ήξερε ο πατέρας του. Το ραδιόφωνο, αδιάφορο για τη σφαγή, επέμενε για ένα σουτ του Κώστα Παπάζογλου στο δοκάρι.

Το είδε το κακό να πλησιάζει η Λίτσα όταν μπήκε στο σπίτι πασαλειμμένος με αίματα. «Γιατί, μωρή πουτάνα;» Του ξέφυγε και με μισοσκισμένο το νυχτικό της κατρακύλησε στις σκάλες. Την πρόφτασε στον δρόμο, τη βούτηξε από τα μαλλιά, την έριξε στο χώμα και πυροβόλησε. Δυο σφαίρες, οι τελευταίες του. Και οι δυο στην άπιστη καρδιά της. Αφρίζοντας έσκυψε πάνω της ο Λάκης και της έσκισε την κιλότα. Ήρεμος, πήγε με τα πόδια στη χωροφυλακή και παραδόθηκε με ένα «Καθάρισα» ή «Τους καθάρισα» – οι γνώμες δίστανται.

Καθώς, σούρουπο πια, οι οπαδοί του Φωστήρα επέστρεφαν με τα πόδια, πανηγυρίζοντας από τον χωματόδρομο της οδού Θράκης στον Ταύρο, η γειτονιά δεν τους περίμενε μπροστά στις αυλές ντυμένη με τα ρούχα της συνηθισμένης κυριακάτικης ποδοσφαιρικής χαράς, αλλά βουβή, με τα φώτα των περιπολικών της χωροφυλακής, που αναβόσβηναν. Την ίδια ώρα οι αγανακτισμένοι οπαδοί του Ολυμπιακού ανέβαιναν την Πειραιώς και μπροστά στα γραφεία της εφημερίδας *Το Φως* ζητούσαν παρηγοριά και «ριζικήν ανανέωσιν της φθισιώσης ενδεκάδος», όπως έγραψε η ιστορική

εφημερίδα την επόμενη μέρα. Πιο πάνω η Ομόνοια άναβε σαν δαυλός. Το αμερικάνικο όνειρο ήταν ακόμα στις ταρατσες των κτιρίων με τις φωτεινές επιγραφές, αλλά σε λίγα χρόνια θα κατέβαινε στους δρόμους και στα διαμερίσματα των πολυκατοικιών, που ξεφύτρωναν παντού.

Το τι και το πώς της υπόθεσης απασχόλησε για καιρό τα καφενεία και τις αυλές, αφού εκείνα τα χρόνια τα φονικά ήταν σπάνια και οι αστυνομικές ιστορίες ήταν κυρίως πολιτικές, με φρονήματα και συνωμοσίες. Το πένθος και τα κουτομπολιά τελείωσαν με τον χλιαρό καιρό και τις καμπάνες της Μεγάλης Εβδομάδας, αλλά κανείς δεν έμαθε, και ούτε ποτέ θα μάθαινε, πότε ξεκίνησαν όλα αυτά, αφού το μυστικό το είχαν πάρει μαζί τους στη γη ή στον ουρανό – ούτε γι' αυτό μπορούσε να είναι σίγουρος κανείς – οι δολοφονημένοι.

Να πώς έγιναν τα πράγματα λοιπόν. Έναν χρόνο πριν, πάνω κάτω τον ίδιο καιρό, με παρούσα τη μυροφόρο εξέγερση των αισθήσεων, καθώς πρώτη έφτανε στις γειτονιές και στους ακάλυπτους χώρους με τα λουλούδια η άνοιξη, ο Λάκης είχε αφήσει τη Λίτσα στο περίπτερο. Κάτι τον ήθελαν στο τμήμα. Ο Σωτήρης άργησε να ξυπνήσει, γιατί τα είχαν τσουξίσει το βράδυ μετά τη μεγάλη συγκέντρωση της ΕΔΑ στον Ταύρο. Αλλά δεν θα άλλαζε την καθημερινή του συνήθεια. Ζήτησε την *Αυγή* και αυτή τη φορά την πήρε. «Το ξέρεις ότι έχεις ωραία μάτια, θαλασσιά, ρε Λιτσάκι;» Το βράδυ στο σπίτι η Λίτσα έφαγε το πρώτο της χαστούκι από τον Λάκη, όταν της ζήτησε να του πει ποιος είχε αγοράσει την *Αυγή*, αλλά δεν την ένοιαξε. Χαράματα την πήρε ο ύπνος και κοι-

μήθηκε αγκαλιά με τον πρώτο γλυκό λόγο που είχε ακούσει στη ζωή της από αντρικά χείλη και μια ανεξήγητη υγρασία στα σκέλια της.

Όλη τη νύχτα στη χωροφυλακή ο Λάκης δεν άνοιξε το γεμάτο χολή και νικοτίνη στόμα του παρά μόνο για να ρωτήσει: «Πόσο έληξε το παιχνίδι;». Ξημέρωνε όταν ο ενωμοτάρχης τον πλησίασε με λίγο κονιάκ.

«Γιατί, ρε συ, της έσκισες το βρακί;»

«Για να την αφήσω ξεβράκωτη, όπως την πήρα»!

Όλη η παραγμένη δεκαετία του '60 γλίστρησε ξεθωριασμένη μέσα από τα κάγκελα της φυλακής. Αμοντάριστα φτάνανε και τα νέα του Φωστήρα: ο υποβιβασμός στη Β' Εθνική και η αναχώρηση του Γιώργου Δειμέζη για το Κέιπ Τάουν της Νότιας Αφρικής. Για 20.000 δραχμές. Τις στενάχωρες νύχτες της φυλακής, που το μυαλό κάπου πρέπει να πάει για να μην τρελαθείς, δραπετεύει και έτρεχε δίπλα στις γραμμές του τρένου, στις παλιές, μοναχικές του διαδρομές, αλλά και στο νέο γήπεδο, που δεν είχε προλάβει να το δει.

Όταν βγήκε, τον Μάρτιο του 1972, με τη βοήθεια και του δικηγόρου του, που είχε τα μέσα στη νέα κατάσταση της «Επαναστάσεως της 21ης Απριλίου», ο Φωστήρας ήταν πάλι στην Α' Εθνική. Ο φοίνικας, το μυθικό πουλί που αναγεννιέται μέσα από τις φλόγες, εκτός από την παρουσία του στη φανέλα της ομάδας, ως έμβλημα της Χούντας, με έναν φαντάρο φρουρό επιπλέον, είχε φτάσει και στο τελευταίο χωριό.